

บทที่ 1

ความสำคัญของปัญหา

1.1 ความสำคัญของปัญหาและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีการส่งออกผลไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ทูเรียนสด ลำไยสด มังคุดสด ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงระดับต้นๆดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงข้อมูลผลไม้สดที่มีมูลค่าการส่งออกที่สำคัญของไทย

ชนิดของผลไม้	มูลค่าการส่งออก เฉลี่ยปี 2549-2551 (ล้านบาท)
ทูเรียนสด	2,763.00
ลำไยสด	2,380.65
มังคุด	569.36
ส้มและซีทรัสอื่นๆ	480.46
มะพร้าวสด	378.38
มะม่วงสด	301.94
ลิ้นจี่สด	204.59
กล้วยสด	185.05
น้อยหน่าสด	83.57
ฝรั่ง	61.08

ที่มา: สมพร อิศวิลานนท์. 2552. การค้าผักและผลไม้ของประเทศไทย

มีแหล่งเพาะผลิตที่สำคัญและฤดูกาลออกสู่ตลาดของผลไม้ในประเทศที่จะทำการศึกษาผลไม้ที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด 3 อันดับคือ ทูเรียน ลำไย มังคุด มีแหล่งผลิตที่สำคัญและฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดดังนี้

ตารางที่ 1.2 แหล่งผลิตและฤดูกาลออกสู่ตลาดของผลไม้ไทย

ชนิดสินค้า	แหล่งผลิตสำคัญ	ฤดูกาลที่ออกสู่ตลาด
ทุเรียน	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง -ภาคใต้: ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ยะลา	-ภาคตะวันออก: พ.ค-มิ.ย -ภาคใต้: ส.ค-ก.ย
มังคุด	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง -ภาคใต้: ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง	-ภาคตะวันออก: เม.ย-พ.ค -ภาคใต้: ก.ค-ส.ค
ลำไย	-8 จังหวัดภาคเหนือ: เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง และตาก -ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง	ก.ค-ส.ค ทั้งปี

ที่มา: สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.). 2557 ได้สรุปแหล่งผลิตและฤดูกาลออกสู่ตลาดของผลไม้ไทย

ดังนั้นจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าผลไม้เศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าการส่งออกได้สูง คือ ทุเรียนสด ลำไยสด มังคุดสด ที่เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งพื้นที่ที่ให้ผลผลิตผลไม้ทั้ง 3 ชนิดนี้ก็อยู่ในภาคตะวันออก จันทบุรี ตราด ระยอง แต่การศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาพื้นที่จันทบุรีเพราะมีปริมาณผลผลิตมากที่สุด

เกษตรกร มีความสำคัญมากต่อคุณภาพของผลไม้ เริ่มตั้งแต่จัดซื้อ-จัดหา บำรุงรักษา เคลื่อนย้ายเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว เป็นต้น

ผู้รวบรวม ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร ส่งขายให้พ่อค้าส่งหรือผู้ส่งออกโดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ปลูก เริ่มตั้งแต่รับคำสั่งซื้อ จัดซื้อจัดหา รับข้อมูลสื่อสาร เคลื่อนย้าย คัด รวบรวม บรรจุ ขนส่ง เป็นต้น

ล้ง ลักษณะเป็นโรงงานบรรจุเพื่อการส่งออก เป็นการรวบรวมผลผลิตของเกษตรกรให้กับผู้ส่งออก และผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานการส่งออกก็จะเข้าสู่ตลาดขายส่ง ล้งทำหน้าที่ตั้งแต่เก็บเกี่ยวผลผลิตเองที่สวนของเกษตรกรเราเรียกว่าการเหมาสวนตั้งแต่ออกดอกมีการตกลงการซื้อขายกันล่วงหน้า และรอเข้ามาเก็บเกี่ยวเมื่อถึงเวลาออกผล นำมาคัดคุณภาพ พักสินค้า รวบรวม วิธีการดูแลรักษาให้ได้มาตรฐานการส่งออกของแต่ละชนิด เช่นต้องซุบสารเคมีบางอย่างก่อนบรรจุใส่กล่องและส่งออก และติดต่อประสานงานกับพ่อค้าส่งออก

ผู้ส่งออก ทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับลูกค้าต่างประเทศ รับคำสั่งซื้อและจัดหาผลผลิตส่งไปตามวันและเวลาที่กำหนด กิจกรรมที่สำคัญการบรรจุใส่ตู้ ลากตู้ เป็นต้น

และจากการศึกษาในครั้งนี้ต้องการยกระดับศักยภาพการดำเนินงานด้านกิจกรรมโลจิสติกส์ที่จะต้องสร้างมูลค่าให้กับห่วงโซ่อุปทานผลไม้ทั้ง 3 ชนิด คือ ทุเรียน ลำไย มังคุด ในด้านแผนผังสารสนเทศ (Value Stream Mapping: VSM) โดยศึกษาจากกิจกรรมกระบวนการ (Process Activity

Mapping: PAM) ที่ไม่สร้างมูลค่าทางด้านเวลาที่ไม่จำเป็นในห่วงโซ่อุปทานผลไม้ทั้ง 3 ชนิดเพื่อนำมาเสนอแนวทางการบริหารจัดการทางด้านเวลาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดการสูญเสียที่เปล่าประโยชน์และลดผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานผลไม้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสารธารคุณค่าทางด้านเวลากิจกรรมโลจิสติกส์ของห่วงโซ่อุปทานของผลไม้ทุเรียน ลำไย มังคุด
2. ศึกษาแนวทางขจัดเวลาที่ไม่จำเป็นในกิจกรรมโลจิสติกส์ห่วงโซ่อุปทานของผลไม้ทุเรียน ลำไย มังคุด

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะเวลาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์ในห่วงโซ่อุปทานผลไม้ ทุเรียน ลำไย มังคุด ในจังหวัดจันทบุรี
2. ศึกษาแผนผังสารธารคุณค่า (Value Stream Mapping: VSM) โดยมีเครื่องมือที่สำคัญในการเริ่มต้นวิเคราะห์กระบวนการแผนผัง (Process Activity Mapping: PAM) เพื่อหาเวลาที่ไม่จำเป็นหรือไม่สร้างคุณค่าในแผนผังสารธารคุณค่า
3. ศึกษาแนวทางการจัดการแผนผังสารธารคุณค่าให้มีคุณค่าทางด้านเวลา
4. สัมภาษณ์จำนวนตัวอย่าง จากสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี จากครัวเรือนเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลไม้ทั้ง 3 ชนิดในจังหวัดจันทบุรี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาภาพรวมปริมาณการส่งออกผลผลิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแนวทฤษฎีที่สำคัญและสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์
4. สัมภาษณ์จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. ประยุกต์ใช้แนวความคิดแผนผังสารธารคุณค่า (Value Stream Mapping: VSM) วิเคราะห์เครื่องมือในการวิเคราะห์กระบวนการแผนผัง (Process Activity Mapping: PAM)
6. สรุปเวลารวมของกิจกรรมโลจิสติกส์ทั้งหมด
7. นำเวลาที่ไม่เกิดคุณค่าหาแนวทางขจัดออกไปเพื่อให้ห่วงโซ่อุปทานผลไม้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น
8. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
9. เผยแพร่ความรู้

1.5 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงรายละเอียดด้านเวลาในกิจกรรมทางด้านโลจิสติกส์ที่ไม่เพิ่มคุณค่าให้กับห่วงโซ่อุปทานผลไม่ดังกล่าว
2. ด้านการศึกษาเป็นแนวทางการศึกษาการจัดการเรียนการสอน นำไปต่อยอดในการบูรณาการเรียนการสอนต่อไป
3. ด้านงานวิจัย เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาระบบโลจิสติกส์การค้า E-Commerce ที่เน้นการวางแผนร่วมกันทั้ง Chain ให้มีคุณค่า